

Mukimlik Belgesi, Çifte Vergilemeyi Önleme Anlaşması (Kuveyt vb. gibi Ülkeler Uygulaması)

BFS - 2008/15
İstanbul, 07.07.2008

Türkiye'de yapılacak vergi kesintileri açısından, çifte vergilemeyi önleme anlaşmalarındaki hükümler ile vergi mevzuatımızdaki hükümler mukayese edilmekte ve hangisinde düşük oran var ise yapılacak tevkifatta o oran uygulanmaktadır.

Bu çerçevede, Gelir İdaresi Başkanlığı tarafından yayımlanan genel tebliğler ve sirküler uyarınca, *"Çifte vergilendirmeyi önleme anlaşmaları hükümleri anlaşmaya taraf ülkelerde mukim olanlara uygulandığından, anlaşmalardan yararlanmak isteyenlerin tam mükellef oldukları ülkenin yetkili makamlarından mukimlik belgesi almaları gerekmektedir."* denilmekte ve o ülkenin yetkili makamlarından alınacak mukimlik belgesinin de "anlaşmaya taraf devlette o dönemde tam mükellefiyet esasında tüm dünya kazançları üzerinden vergilendirildiğini göstermesi" istenilmektedir. (257 ve 263 seri no.lu GVK Genel Tebliği ve Çifte Vergilendirmeyi Önleme Anlaşmaları Sirküleri / 1)

Mukimlik konusu, Çifte Vergilendirmeyi Önleme Anlaşmaları'nın 4. maddesinde düzenlenmiş olup, gerçek ya da tüzel kişilerin hangi durumlarda bir ülkenin mukimi sayılacağı bu maddede ayrıntılı olarak açıklanmış bulunmaktadır.

Mevduat faizindeki stopaj mevzuatımızda %15'tir. Yani, dar mükellef kişi tüzel kişi de olsa, gerçek kişi de olsa bu konuda sıfır stopaj söz konusu değildir. Ancak, vergi anlaşmalarına göre düşük oran uygulanması mümkündür. Örneğin, Kıbrıs, Kuveyt, Katar, Bahreyn, Rusya, İsrail, Çek Cumhuriyeti ve diğer bazı ülkeler için mevduat faizinde %15 stopaj oranı %10 oranına inmektedir. Dar mükellefler için sıfır oran ise, sadece Hazine Bonosu faizi, Hazine Bonosu ve hisse al-sat kazancı ve türev ürünler için söz konusudur. Mevduat faizi ve kar payı ödemelerinde ise prensip olarak %15 stopaj vardır.

Maliye Bakanlığı düzenlemelerine göre; "Tüzel kişiler" için Hazine Bonosu faizi, Hazine Bonosu ve hisse al-sat kazancı ve türev ürünler gibi finansal araçlar için mukimlik belgesi yerine "kuruluş belgesine" göre işlem yapabilmek 263 no.lu Genel Tebliğ ile birlikte mümkündür.

Ancak, tüzel kişiler açısından (mevduat için, repo için) çifte vergi anlaşmasındaki orandan faydalanmak istenildiğinde mukimlik belgesi aranması gerekmekte, kuruluş belgesi yeterli sayılmamaktadır.

Bu nedenle, mevduat ve repo faizi için de mukimlik belgesi yerine kuruluş belgesi ile uygulama yapılırsa bir risk alınmış olabilir. Ancak, dar mükellef tüzel kişiler için diğer finansal enstrümanlarda kuruluş belgesi ile "sıfır" stopaj uygulanması Maliye düzenlemelerine göre mümkün bulunmaktadır. Dolayısıyla; dar mükellef tüzel kişinin mevduat faizi, repo faizi için de %15 yerine kuruluş belgesi ile anlaşmalardaki düşük stopajı uygulayabilmek mümkün olmalı diye düşünmekteyiz.

Gerçek kişiler açısından ise Maliye düzenlemelerine göre, gerek mevduat-repo faizi, gerekse Hazine Bonosu faizi, Hazine Bonosu ve hisse al-sat kazancı ve türev ürünler gibi finansal araçlar için mukimlik belgesi gerekmektedir.

Örneğin, Kuveyt (ve birçok ülke) ile ülkemiz arasındaki vergi anlaşmasının 11. maddesinde, Türkiye'de mevduat faizi elde edilmesi halinde Kuveyt'teki mukim kişiler için vergi kesintisi oranı %10 olarak belirlenmiştir.

Bu sebeple, bankaların Kuveyt (ve benzeri ülkelerin) vatandaşı gerçek kişi müşterilerinin açtıkları vadeli mevduat hesapları üzerinden aldıkları faiz ödemeleri için yapılacak vergi kesintisinde sorunlar yaşanmaktadır. Zira, Kuveyt vatandaşı ve o ülkede yerleşik gerçek kişiler, Türkiye ve Kuveyt arasındaki vergi anlaşmasından faydalandırılarak elde ettikleri mevduat faizlerinden %10 vergi stopajı yapılmasını talep etmektedir. Yaşanan sorunun nedeni ise, Kuveyt'te mevcut vergi rejimine göre, gerçek kişiler gelir vergisinden muaf oldukları için vergi ödememekte ve bu sebeple de Türkiye Gelir İdaresi Başkanlığının istediği anlamda mukimlik belgesini kendi yetkili makamlarından alamamaktadır. Bankalar da %15 stopaj uyguladıkları için müşteriler ile bankalar arasında hukuki ihtilaflar çıkabilmektedir.

Oysa, 4429 sayılı Kuveyt Devleti ile Türkiye arasındaki vergi anlaşmasının 4/1-a maddesine göre de; "**Kuveyt yönünden, Kuveyt'te meskeni bulunan ve Kuveyt vatandaşı olan gerçek kişiler**" Kuveyt mukimi sayılmaktadır. Dolayısıyla o ülkede yerleşik gerçek kişilerin Türkiye Gelir İdaresi Başkanlığının istediği anlamda mukimlik belgesini yerine, o ülkede ikamet ettiklerini ispatlayan bir belge getirmeleri halinde, Kuveyt (ve diğer benzeri ülkeler) ile ülkemiz arasındaki Çifte Vergilemeyi Önleme Anlaşması'nın, mevduat faizi yönünden uygulanabilmesi mümkün olabilmelidir. Bu çerçevede, dar mükellef gerçek kişiler açısından eşitsizlik yaratan bu uygulamanın değiştirilmesini sağlamak için Maliye Bakanlığı nezdinde girişimde bulunulması uygun olacaktır.